

PODEJMOWAĆ (142) *vb impf*

podejmować (140), **podymować** (1), [**podymować**], *podymować a. podimować* (1) *ZapWar*, *podejmować* : *podymować NiemObr* (2:1).

Oba o oraz a jasne; -é- (17) *KochPs, KochFr, SarnStat* (14), *SiebRozmyśl*; *-e-* (10) *MurzNT* (2), *Mącz* (8).

inf *podéjmować* (28). ◇ *praes 1 sg* *podéjmuję* (7). ◇ *2 sg* *podéjmujesz* (7). ◇ *3 sg* *podéjmuje* (14). ◇ *1 pl* *podéjmujemy* (2) *HistAl, SarnStat*, *podéjmuj(e)m* (1) *GrabPospR*; *-emy* (1), *-(e)my* (1). ◇ *2 pl* *podéjmujecie* (7). ◇ *3 pl* *podéjmują* (20). ◇ *praet 1 sg m* *podéjmowałem, -em* *podéjmował* (5), *ja* *podéjmował* (1) *BielKron* 254v. ◇ *3 sg m* *podéjmował* (17). ◇ *2 pl m pers* *-ście* *podéjmowali* (1). ◇ *3 pl m pers* *podéjmowali* (7). ◇ *fut 3 sg m* *będzie* *podéjmował* (1). ◇ [*imp 2 sg* *podéjmuj.*] ◇ *con 2 sg m* *byś* *podéjmował* (2). ◇ *3 sg m* *by* *podéjmował* (4). *n* *by* *podéjmowało* (1). ◇ *1 pl m pers* *bysmy* *podéjmowali* (1). ◇ *3 pl m pers* *by* *podéjmowali* (4). ◇ *impers praet* *podéjmowano* (1). ◇ *part praes act* *podejmując* (11).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Ponosić coś uciążliwego; sustinere* *HistAl, PolAnt, Vulg, JanStat, Cn*; *subire* *HistAl, Modrz, Cn*; *pati* *HistAl, Vulg, Cn*; *facere* *Modrz, Calep, Cn*; *capere, sumere* *Mącz, Cn*; *accipere, pendere, suscipere* *Modrz, Cn*; *sufferre* *JanStat, Cn*; *recipere* *HistAl*; *ponere, studere* *Mącz*; *ferre* *Modrz*; *conari, consequi, niti* *Calep*; *contrahere, dare, dependere, exantlare, excipere, exsolvere, impendere, obire, perferre, persolvere, tolerare* *Cn [co]* (120) :

a. *W ujęciu czynnym: Wykonywać, czynić, przedsiębrać, dawać* (61) : *BielKron* 119; *wszystko* *podeymować/ co* *śtárzy rokkażá* *BielSat* L4v [*idem* *BielSjem*]; *StryjKron* 722; *BielSjem* 28; *A Zeby* *táką wypráwę/ wedluk* *proporciey* *pożytkow* *śwych/ rownem* *wżyfcy* *koźttem y rowną* *pracą* [...] *podeymowali* *GrabPospR* L2v.

podejmować dla kogo, dla czego (14): *Multum tibi laboris sumis mea causa, Wiele* *prácuyefz/ álbo* *podeymuyefz* *dla mnie.* *Mącz* 34d. *Cf Zwroty.*

podejmować komu (1): *ktory* [*król* *Zygmunt*] *bárzo* *rad* *przyzwolił* *tym* *obyczáiem/ áby* *ołd y* *ine* *powinowáctwá* *krolom* *Polńkim* [*Pruski* *Mistrz*] *podeymował* *BielKron* 415v.

W charakterystycznych połączeniach: niespanie *podejmować, obowiązki* (2), *old, podatki* (2), *powinności (powinowactwa)* (2), *rzeczy, sprawę, wiele, wiele niewczasow* (2), *wszytko* (2), *wyprawę (wojenną)* (2).

Zwroty: »brzemię, onera *podejmować«* [*szyk zmienny*] (4:3): *RejZwierc* 187; *Krolowie/ Książętá* *poboźni/ niemáią* *z* *łiebie* *dáwáć* *przyczyny* *walce/ tylko* *zá* *mułzenim* *podeymować* *to* *brzemię* *BielSpr* 36v; *SarnStat* 1179, 1211, 1214; *Naprzod* *áby* *officiales* *ábo* *vrzędnicy* *z* *pożytkow* *vrzędniczych/ ludzie* *ślužebni* *z* *pożytkow* *ślužby* *śwey/ mieśckiego* *śtanu* *ludzie* *z* *pożytkow* *mieśckich/ ktorzy* *wżyfcy* *przy* *pożytkách* *śwych* *onera* *y* *powinności* *podeymuią/ áby* *ći* *táką* *wypráwę* *czynili* *GrabPospR* Mv, M.

»koszt, nakład *podejmować«* [*w tym: nakład i koszt* (1)] = *sumptus a. sumptuum iacturam facere* *Modrz* [*szyk zmienny*] (6:3): *widźimy* *że* *wielkie* *mnośtwo* *práwuujących* *śię/ bárzo* *wiele* *czáfu* *prozno*

trawi/ nakłady wielkie podeymuie *ModrzBaz* 138v, 25v; *Paprup* F2v; Długi Rycérztwu popłacić, którzy czálu *interregnum* kofzt podéymowáli. *SarnStat* 108, *4v, 404; *GrabPospR* L4v, N4v.

»pilność, staranie podejmować« [w tym: dla kogo (1)] [szyk zmienny] (4:1): Quoniam tantum in ea arte ponitis, Iż tak wiele w tey nauce pilności y práce podeymuyecie *Mqcz* 309d, 423c; nie było by przecz záprawdę lzyie lámác/ á tak wiele ftáránia/ y pracey [...] podeimowác *GórnDworz* Ee2; *HistLan* B2; *RejPosWstaw* [41⁴].

»pracą, robotę, służby podejmować« [w tym: pracą i robotę itp. (2); dla kogo, dla czego (10), o kim (1)] = *laborem sustinere* *HistAl*, *laborem capere a. sumere* *Mqcz*; *laborem ferre* *Modrz*; *conari sub onere Calep*; *onera sufferre* *JanStat* [szyk zmienny] (31:4:1): Zadney prace áni roboti, ktora ląkomftwu fluzy nie podeymuiemy *HistAl* I6v; *GroicPorz* B, e4; Tákież ine fluzby Boże/ ktore Zydwowie podeymowáli ná on czás [...] ściągály fie ná nowy zakon náZ Krześciánfki *BielKron* 36, 32, 79v, 211, 220; Non fuit caussa cur tantum laborem sumeres, Nie było żadney potrzeby/ abyś fie dlatego trudził. Ták wielką pracą [!] podeymowál. *Mqcz* 72d, 309d, 423c, 440c; *GórnDworz* Bb5, Ee2; *HistLan* B2; *RejPosWstaw* [41⁴]; *WierKróc* Av; Bo poniewáz wżytkie wżytkich ludzi miłości iedná oyczyzná w łobie zámyka/ tedyć onę nád wżytko trzebá przekládác/ y wżytkie prace dla niey mężnie y śmieie podeymowác [omnesque labores animo magno et elato pro illa suscipiendi] *ModrzBaz* 43v, 125v; *SkarŻyw* 202, 332, 411; *NiemObr* 39 [2 r.], 51; *ActReg* 167; *Calep* [700]a; *LatHar* 22, 96; *WujNT* 212, 873; *SarnStat* 351, 893; *SkarKaz* 40b; [A gdi on iufz niedaleko był od domu/ poślá do niego/ letnik przyiációl/ mowiac iemu/ Panie/ niepodeymui práci/ Bomci nieieft godzien/ abyś wżedł pod przykrycie moie *MurzNT* *Luc* 7/6 (*Linde*)].

»trudności (a. trudy) podejmować« [w tym: dla kogo (2), o kim (1)] [szyk zmienny] (6): Nie dołzło fpełná trzech lat wczáfowi onemu/ Iák wymawiano ftrawę ftárcowi biednemu. Wymiátuiąc ná oczy ty wżytki trudności/ Ktore podeymowano o Iego Miłości. *HistLan* A4v; *RejPosWstaw* [41⁴] [2 r.]; *CzechRozm* 186; *SkarŻyw* 517; *KlonWor* 48.

Szereg: »(z)nosić i podejmować« (3): Iuż nie mowię o Biłkupy/ ktorzy wždy y w rádzie fladáiá [...] y infze wżdi brzemiená Koronne iáko táko nofzą y podeymuią. *RejZwierc* 187; *SarnStat* 1211, 1214.

b. W ujęciu biernym: *Doznawać, znosić* (59) : A tenći więc owoc przynosi (*marg*) Rozumiéimy w ktorembykolwiek ftanie żył/ byłę potciwem/ wżakże tak iefli będzie ftale trfał przy słowie przyiętem i będzieli wżyftko coby nań przyfzło fkromnie podeimowál (-) *MurzNT* *Matth* 13/23; *BibRadz* II 98b *marg*; *BielKron* 145; zá cię to wżytko podeymuie [*Chrystus*] cóś ty podeymowác miał *RejPos* 106; *KochTarn* 79; *Naufragor* *Naufragium facio, navem frango* – Rozbicie łodzi podeimuię. *Calep* 690b; *WujNT* 2. *Tim* 3/11, 1. *Petr* 1/6; *WitosłLut* A4; Czytamy y o świętych Pátryárchách/ iákie około dżiatek fráfunki podeymowáli. *SkarKaz* 45a; *SkarKazSej* 659b.

podejmować dla kogo, dla czego (13): Abowiemem dla ciebie podeymowál pohańbienie/ á zelżywość okrywála oblicze moie. *BibRadz* *Ps* 69[68]/8; ktorym niethylko lam łobie żył [...] / ále y wam wżytkim také y wálzym potomkom/ dla których ia wżelkie niewczefności podeymowál záwždy *BielKron* 254v, 143; *SkarŻyw* 582; Niech fie bierze náuká z naświétfzey Mátki [...] / áby kłopoty y fráfunki/ ktore dla wychowania dżiatek/ dla chwały Bożey y Rzeczypołpolitey [*rodzice*]

podeymuią/ wdzięcznie od Páná Boga [...] przyimowáli. *SkarKaz* 45a. Cf »mękę podejmować«, »podejmować nakład«, »nieprzezpieczeństwo podejmować«, »śmierć podejmować«.

podejmować od kogo, od czego (6): był tam na pułzczy [Jezus] přes czterdzieści dni/ podeimuiąc od łzataná pokulzy *MurzNT Mar* 1/13; *ModrzBaz* 62; *Calep* 497a; *WujNT Hebr* 12/3. Cf »nieprzezpieczeństwo podejmować«, »szkodę podejmować«.

podejmować prze kogo (1): Boć nie łą te żáłości rowne czáfu tego/ k niebiełkiej rádości zbáwienia wiecznego/ ktore Bog gotuie/ káżdemu ktory przeń łmutek podeymuie. *ArtKanc* K2.

podejmować prze co [= z powodu czego] (1): Ma pokóy Andromedá/ lecz ia przykowány Do łkály prze cudzy grzech podéymuię rány. *KochFr* 94.

W charakterystycznych połączeniach: frasunki podejmować (3), *kłopoty* (2), *krzywdy*, *łupiestwo*, *niewczesności* (*niewczas*) (3), *pohańbienie*, *pokusy*, *przeciwieństwo*, *prześladowanie*, *rany* (3), *rozbiecie łodzi*, *smutek*, *troszkę utrapienia*, *umniejszenie majątności* (2), *wszy(s)tko* (2); *skromnie podejmować; dla Chrystusa podejmować, dla prawdy, dla próżnej sławy, dla świadectwa, dla (wyznania) wiary* (2), *dla wychowania dzieciak (około dzieciak)* (2); *od grzesznikow podejmować, od niepogody morskiej, od obywatelów Krolestwa Węgierskiego, od ognia, od szatana; podejmować prze cudzy grzech, prze ojczyznę.*

Zwroty: »dobrowolnie podejmować« (2): iz oni [katolicy] nieboią się quaevis discrimina subire^m dla religieyswey. iako ie dobrowolnie Przodkowie ich inprimiti na Eccl^{esi}a podeimowali, yterazgdzie indziej podeymuią *ActReg* 19.

»podejmować karanie (a. karność), káźń« = *poenam pendere Modrz, Cn; disciplinam sustinere PolAnt; multari, plecti, peccatum luere, poenam dare a. dependere a. exsolvere a. luere a. perferre a. persolvere a. subire a. sufferre, puniri, supplicium dare a. expendere a. pendere Cn* [szyk zmienny] (2:1): *BudNT Hebr* 12/7; Bo niemáź nic Rzeczypołpolitey ták łzkodliwego/ iedno gdy niektorzi możni niepodeymuią kárności od Rzeczypołpolitey włożoney. *ModrzBaz* 96; Ciérpiałem niewczás/ przenałzłádowánié/ Podéymowałem cały dzień karánié. *KochPs* 108.

»klęskę podejmować« (1): Wlele fie tego przydawa [...] iż nieopátrznym położeniem Woyłká/ klełkę łzkodliwą podeymuią. *BielSpr* 7v.

»mękę (a. męczeństwo) podejmować« [w tym: dla kogo, dla czego (3)] = *tormenta subire HistAl* [szyk zmienny] (7): Mękę rowną podeymuie/ ktory złemu pochlebuie. *BierEz* K2; *HistAl* Kv; *SkarJedn* 5; Idę do Laureaku dla Chryłtuła mego męki podeymowác y krew rozłác. *SkarŻyw* 402, 92; *WujNT* 20; *SiebRozmyśl* H4v.

»podejmować [dla kogo] nakład« (1): Co zacź iełt/ dlá ktorego/ ták fráfunki włzelkie/ Podeymuiećie/ ktemu y náklády wielkie. *PaxLiz* B4.

»nieprzezpieczeństwo (a. niebezpieczność) podejmować« [w tym: dla czego (1), od kogo (1)] = *periculum subire Modrz; iniuriam sustinere JanStat* (6): O mężowie y rycerze moi namocnieyłzy ktorzyfcie do tych czáłow woienne nieprzelpieczności podeymowali [qui ... bellorum pericula passi estis] *HistAl* D2v; *ModrzBaz* 116; *SkarŻyw* 46; ktorzy [...] ná żądánié náłzé bárzo trudné nieprzelpieczeństwá ćiał/ y vmnieyłżenia máiętności podéymuiąc/ włzędy y zówždy nam byli połłuzni [*variis periculis corporum et extenuatione rerum, devota subiectione ubique et semper paruerunt JanStat* 5]. *SarnStat* 9 [idem] 889, 1238.

»szkodę, utratę podejmować« [w tym: *szkodę i utratę (1); od czego (1)*] = *detrimentum accipere* Modrz, Cn; *damnum consequi Calep; fraudum pati Vulg; puniri PolAnt; calamitatem accipere, cladem accipere, damnum contrahere a. facere, detrimentum capere a. facere, iacturam accipere a. facere a. pati, incommodum capere, noxam contrahere, obnoxium esse, pessimari Cn* [szyk zmienny] (10:3): *GliczKsiąż F7v; Chytry* widząc niezczęście kryje się/ a prostaczekowie niedbale miiiając szkodę podejmują *BibRadz Prov 27/12; Aby* budowanie niepodejmowało szkody od ognia *ModrzBaz 83v; SkarŻyw 582; CzechEp 24; BielSjem 19; Calep 497a; Czemuż* rączey krzywdy nie ćierpicie? czemu rączey szkody nie podejmiecie? *WujNT 1.Cor 6/7; SarnStat 410, 609; żaden* baczný [...] wielkim szkodom y vtrátom R.P. nászey/ ktore w zbytecznych kóosztách podejmuiem pátronem nie będzie być chciał. *GrabPospR N3v; SkarKazSej 659b; [LustrRus 166].*

»śmierć podejmować« [w tym: *dla kogo, dla czego (3)*] = *mortem recipere HistAl* [szyk zmienny] (5): *HistAl B5; Inde sancti Martyres dicti sunt, Iż* dla świadectwa a wyznawania wiary a nauki o panie krystufie śmierć podejmowali/ Męczenicy. *Mącz 210c; GrabowSet Q; WujNT 20; SkarKaz 241b.*

»śmierć podejmować« = *być zabijanym (1)*: *Krol Kálekucki* chcąc się zachować po Krześcijánku/ nie iada żadney rzeczy co śmierć podejmie/ to iest wołow/ ptaków *BielKron 453v.*

»trudność, uciążenie podejmować« (1:1): *mi* maiącz wzgląd na pilne prozbi poslow Mazoweczkich i na wzięzenie vbogiei slachti ktore podimuyą sliacz albo iezdząc po pieczethowanie thakowich przipozwow [...] *ZapWar 1545 nr 2646; BielSjem 19.*

2. *Utrzymywać, żywić, udzielać gościny; exhibere, pascere, sustinere Vulg; alere, educare, nutrire, sustentare, tolerare, tueri Cn* [kogo] (16) : ná tych miefcach były folwárki Książęćia onego wyspu imieniem *Publiuffá/* ktory nas przyiawfzy/ przez trzy dni iáskáwie podejmował. *Leop Act 28/7, Num 11/14; KochMon 27; SkarŻyw 593 marg; Witołd* rok cały Závolfkich Tátárov w Litwie podejmował dla tey woyny. *StryjKron 522 marg; ReszList 166, 169; WujNT Act 28/7.*

podejmować czym (4): A gdzież tu zmiánká te^{go} namnieyfza iż on [*Chrystus*] tám miał cudowá mánná lud podejmować? *CzechEp 189, 189 [2 r.]; KlonWor 59.*

W charakterystycznych połączeniach: gacha podejmować, lud (4), pielgrzymy (3), rannych; często podejmować, łaskawie, przyjacielskie; w domu podejmować, w szpitalu; manną podejmować (3), pieniędzmi.

W połączeniu szeregowym (1): Iest o trzydzieści Spitalow w ktorych [...] rannych opátruią/ przyodźiewaią/ podejmuią *ReszHoz 117.*

Zwrot: »pod dach podejmować« (1): Bráctwa Książąt/ Sláchćicow/ y Praełatow zacnych/ ktorzy ná się dobrowolnie niektore powinności przyjmuią/ mowić pewne paćiorki/ [...] pielgrzymy pod dách podejmować *ReszList 158.*

Szeregi: [»podejmować i chować«: tedy tą żona jego [...] będzie powinna podejmować i chować tego *Wincentego* i z żoną jego aż do samej śmierci *KsięgiSądŁqck 1597 nr 324.]*

»czestować i podejmować« (1): *Krolem* w tim go być pokázuie/ iż *Abrámá* z iego towarzyszymi [pracowanemi y głódnemi/ czestował y podejmował. *BibRadz I 8a marg.*

»podejmować a żywić« (1): on [*Abdyjas*] zebrałszy ich [*proroków*] íto/ pokrył ie w iáfkiniach [...] y podejmował ie a żywił chlebem y wodą [*pavit eos pane et aqua*]. *Leop 3.Reg 18/4.*

3. *Wspierać, wspomagać; suscipere Vulg; sustentare JanStat [kogo] (3)* : Wízytkóciem wam vkazał/ iż ták prácuiać potrzebá podeymować fłábe *WujNT Act 20/35*.

podejmować ku czemu (1): ábyfmy tym/ które ku ćielefnéy potrzebie podéymuiemy/ y zbáwienné téż náuki im [...] podawali *SarnStat 986*.

podejmować czym (1): *Leop Ps 75 arg cf Szereg*.

Szereg: »podejmować a obdarzać« (1): Dobrodzieyftwá fwe Bog oznáymia ktoremi nas tu podeymować á obdárzác raczy. *Leop Ps 75 arg*.

4. *Brać, przyjmować (2)* : Adsumo, *Przymuyę/ podeymuyę. Mącz 432c*.

podejmować co na co (1): Ci go pokornie vpomináli/ áby iákie imienie ná wyżywienie kłafztoru [...] przyiał. ále on nigdy fię ná to námowić [...] nieđał (*marg*) Imieniá ná wyżywienie braćiey podeymować niechćiał. (–) *SkarŻyw 324 marg*.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1)* : Sustineo, *Podemuyę/ podpieram/ też cierpię. Mącz 448b; [Podymuię/ vide podeymuię Volck Rrr4]*.

Synonimy: 1. *cierpieć, doświadczać, doznawać, odnosić, podnosić, wytrzymawać, znosić*; 2. *chować, czestować, karmić, żywić*; 3. *dawać, obdarzać, opatrować, posilać, wspierać, wspomagać*; 4. *brać, przyjmować*.

Formacje współrdzenne cf JAĆ.

Cf PODEJMOWANIE, PODEJMOWANY, PODEJMUJĄCY

JB, MM